

INSTANTANEE DE LA GRANIȚĂ RAPORTUL CERCETĂRII PARTICIPATIVE CONSTANȚA ȘI REGIUNEA SUD-EST A ROMÂNIEI

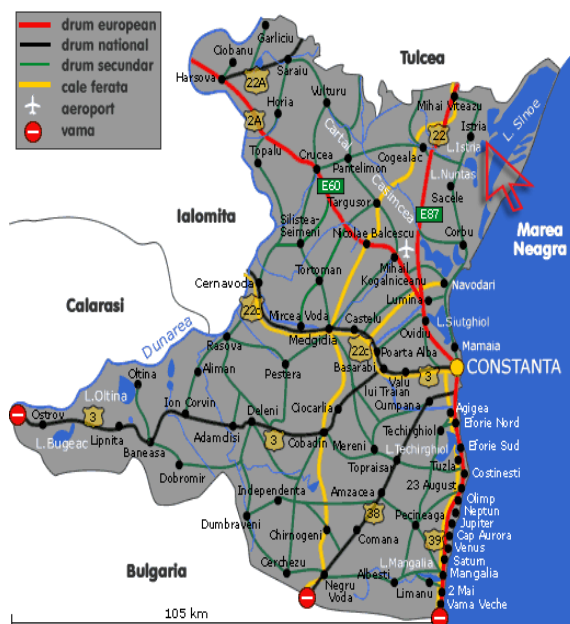

Co-funded by
the European Union

Primăria
Municipiului Constanța

Autori:

Iris **ALEXE**

Narcisa **ALEXE**

Asociația Novapolis– Centrul de Analize și Inițiative pentru Dezvoltare

E-mail: asociatianovapolis@gmail.com

Website: <https://www.novapolis.ro/en/>

@ Uniunea Europeană, 2020

Conținutul acestui raport nu reflectă poziția oficială a Uniunii Europene.

Responsabilitatea pentru informațiile și opiniile exprimate în acest raport revine în întregime autorilor.

Co-funded by
the European Union

Primăria
Municipiului Constanța

Cuprins

I. Introducere

II. Imigrația în România și la nivelul regiunii Sud-Est și municipalității Constanța

III. Imigrația și societatea civilă în regiunea Sud-Est și în județul Constanța

IV. Bune practici dezvoltate la nivel local în regiunea Sud-Est și în județul Constanța

V. Limite ale acțiunii la nivel local în Constanța și regiunea Sud-Est a României

VI. Integrarea și cetățenia în România

Concluzii și Recomandări

Bibliografie

Anexe

Co-funded by
the European Union

Primăria
Municipiului Constanța

I. Introducere

Acest raport de cercetare participativă a fost elaborat în cadrul proiectului „Snapshots from the Borders - Small towns facing the global challenges of Agenda 2030”, contract nr. CSO-LA/2017/388-115. Demersul de cercetare participativă a fost realizat la nivel european, în acest sens, activitatea de cercetare pentru România și respectiv Constanța și regiunea Sud-Est fiind implementată de Asociația Novapolis – Centru de Analize și Inițiative pentru Dezvoltare în parteneriat cu Primăria Constanța. Cercetarea realizată a avut ca scop studierea impactului fluxurilor migratorii la nivelul teritoriilor/regiunilor și orașelor partenere în cadrul proiectului și modul cum este gestionat fenomenul migraționist, precum și politicile de integrare a migranților în fiecare țară, în special la nivelul comunităților locale. Cercetarea participativă din România a avut ca scop facilitarea înțelegerii situațiilor și provocărilor cu care se confruntă instituțiile publice românești, în mod special autoritățile locale din regiunea de Sud-Est, în gestionarea fluxurilor de migrație și în procesul de integrare a migranților, cu focus asupra județului Constanța, regiune de frontieră care se confruntă cu migrația pe Marea Neagră. Această cercetare reliefează modul de operare și cele mai bune practici dezvoltate de autoritățile locale în gestionarea fluxurilor de migrație și crearea unor legături și relații cu țările de origine ale migranților, precum și modalitățile în care acestea colaborează cu alți actori relevanți, atât locali cât și internaționali (asociații ale migranților, ONG-uri, sectorul privat, sectorul public, organizații internaționale, etc) pentru a asigura un management eficient al migrației și integrării.

În ceea ce privește metodologia folosită în cadrul acestei cercetări participative din România, am aplicat de o manieră participativă un mix de metode de investigație cantitativă și calitativă. Am început demersul de cercetare cu o analiză de tip cercetare de birou și o analiză cantitativă a datelor publice existente, urmată apoi de o cercetare calitativă implementată prin derularea a 25 de interviuri complexe semi-structurate cu reprezentanți importanți ai instituțiilor publice, dar și din organizații neguvernamentale, organizații internaționale, asociații de migranți, mediatori interculturali și alți actori relevanți. Pentru colectarea datelor, a informațiilor și a bunelor practici identificate și pentru abordarea și interviuarea autorităților locale și a ceilalți actori relevanți din

Co-funded by
the European Union

Primăria
Municipiului Constanța

județul Constanța, regiunea Sud-Est sau de la nivel central cu atribuții și competențe la nivel local a fost utilizată metoda participativă, ce a vizat colectarea diferitelor tipuri de informații și mărturii, referitoare la provocările întâmpinate de autorități la sosirea migranților; care sunt resursele de care dispun și ce le lipsește; modul în care au reacționat autoritățile locale; reacția cetățenilor; sprijinul pe care îl obțin de la autoritățile naționale, instituțiile Uniunii Europene, ONG-uri, societatea civilă, sectorul privat, cu un accent asupra migrației la Marea Neagră.

II. Imigrația în România și la nivelul regiunii Sud-Est și municipalității Constanța

Problematika imigrației și a procesului de integrare a imigranților sunt fenomene relativ noi în România, o țară cunoscută mai ales ca țară de emigrare, dat fiind faptul că numărul de persoane care au părăsit țara, aproximativ 3,7 milioane, depășește numărul celor care intră, în jur de 140 000 de persoane. În plus, România este în continuare considerată de către migranți, mai degrabă o țară de tranzit decât una de destinație.

Strategia Națională privind Imigrația pentru perioada 2015-2018 este documentul strategic care ghidează managementul fluxurilor migratorii înspre România. Strategia Națională are ca scop gestionarea eficientă a fenomenului imigrației și include obiective strategice generale, obiective specifice și direcții de acțiune care reflectă politicile stabilite la nivel european, adaptate la realitățile naționale. În acest sens, Strategia Națională statuează gestionarea concretă a imigrației, sub toate aspectele sale, respectiv prin: remedierea lacunelor în materie de competențe specifice și prin atragerea lucrătorilor înalt calificați, o abordare mai robustă a imigrației ilegale și a readmisiei, inclusiv o cooperare mai bună cu țările terțe, protejarea celor care au nevoie de ajutor printr-o politică fermă în domeniul azilului. Astfel, controlul permanent asupra respectării legalității șederii în România a străinilor, combaterea migrației ilegale și a muncii „la negru”, asigurarea accesului neîngrădit la procedura de azil, precum și participarea activă la eforturile comunității internaționale în vederea identificării unor soluții durabile pentru persoanele aflate în nevoie de protecție internațională reprezintă prioritățile și principalele obiective urmărite.

Co-funded by
the European Union

Primăria
Municipiului Constanța

În România, o serie de instituții sunt responsabile pentru integrarea resortisanților țărilor terțe (RTT). Ministerul Administrației și Internelor prin Inspectoratul General pentru Imigrări (IGI) este responsabil pentru coordonarea și monitorizarea aspectelor legate de politica de migrație și are, de asemenea, competența de a organiza, prin structurile sale regionale, servicii specifice pentru a facilita integrarea diferitelor categorii de cetățeni străini în societatea românească.

La sfârșitul anului 2017, în evidențele Inspectoratul General pentru Imigrări erau înregistrați cu drept de ședere un număr total de 116.830 de străini din state terțe și cetățeni UE/SEE/CH. Astfel, circa 50.968 de străini cu ședere temporară proveneau din state terțe, în principal din Moldova, Turcia și China, iar aproximativ 12.244 de străini cu ședere pe termen lung proveneau din state terțe precum China, Turcia și Siria. Un număr de 49.697 de străini proveneau din state membre UE, SEE și Confederația Elvețiană având diverse state de origine: Italia Germania, Franța, iar 3.921 de străini beneficiari ai unei forme de protecție erau originari, în principal, din Siria, Irak și Afganistan.

Deși la nivel european, mai ales în anumite state membre precum Germania, numărul cetățenilor străini a înregistrat creșteri semnificative pe fondul acordării statutului de refugiat pentru migranții admiși anterior pe teritoriu în scop umanitar, pe parcursul anului 2017 imigrația în România se încadrează pe o tendință ascendentă temperată, cu o creștere de circa 4% față de 2016 și o creștere în 2016 de circa 7,7% față de 2015, menținându-și proporția de 0.5% în populația totală. În perioada analizată principalele motive pentru care străinii și-au stabilit reședința pe teritoriul României se mențin, fiind legate în special de dreptul la unitatea familiei (reîntregirea familiei, membri de familie a cetățenilor români, UE sau SEE), educație, angajare în muncă sau stabilire permanentă.

În ultimii trei ani, contingentul lucrătorilor din spațiul extra-comunitar nou-admiși pe piața muncii din România a fost de 5500. Astfel, Guvernul României a aprobat numărul și tipurile de lucrători nou-admiși pe piața forței de muncă din România pentru anul 2017, după cum urmează: lucrători permanenți - 3.500, lucrători stagiați - 200, lucrători sezonieri - 200, lucrători transfrontalieri - 100, lucrători înalt calificați - 800 și lucrători detașați - 700. După cea de-a doua jumătate anului 2017, pe fondul creșterii economice și a deficitului de forță de muncă din anumite sectoare,

Co-funded by
the European Union

Primăria
Municipiului Constanța

solicitățile de eliberare a avizelor de muncă pentru lucrători permanenți și detașați a manifestat o creștere progresivă fapt ce a generat o suplimentare a contingentului cu încă 3000 de avize. În 2017, cei mai mulți străini au ales să desfășoare activități lucrative în municipiul București și în județele Tulcea, Constanța, Ilfov și Brașov. Aceștia aveau drept principale țări de origine: Turcia, China, Vietnam și Serbia.

Pornind de la aceste considerente prin Hotărârea Guvernului nr. 946/2017, contingentul pe tipuri de lucrători nou-admiși pe piața forței de muncă din România, stabilit inițial pentru anul 2018, a fost de 7.000, din care: 4.000 lucrători permanenți, 1.200 lucrători detașați, 700 lucrători ICT (persoane transferate în cadrul aceleiași companii), 500 lucrători înalt calificați, 400 lucrători sezonieri, 100 lucrători stagiași și 100 lucrători transfrontalieri. Ulterior, în vara anului 2018, Guvernul a aprobat suplimentarea cu 8.000 a contingentului pe tipuri de lucrători nou-admiși pe piața forței de muncă din România (4.000 permanenți și 4.000 detașați).

Inspectoratul General pentru Imigrări a transmis Ministerului Muncii și Justiției Sociale că la începutul lunii iulie 2018 erau deja eliberate aproximativ 3.000 de avize de angajare pentru lucrători permanenți, iar contingentul de avize de detașare era epuizat. În contextul în care, la acea vreme, erau încă 204 cereri de eliberare în curs de soluționare și Inspectoratul General pentru Imigrări a semnalat faptul că a primit o serie de solicitări din partea mai multor companii care derulează, în principal, proiecte de dezvoltare imobiliară, Guvernul a decis majorarea numărului de lucrători permanenți de la 4.000 la 8.000 și a celor detașați de la 1.200 la 5.200.

Potrivit datelor înregistrate de către Inspectoratul General pentru Imigrări, până în luna iulie 2018 au fost eliberate 4.395 de avize de angajare/detașare, cele mai multe pentru cetățeni din Vietnam (1.520), Turcia (568), Nepal (358), Serbia (275), Sri Lanka (261), China (253) și Moldova (181).

În 2019, cota a fost stabilită la un nr de 20,000 de străini care să acopere necesarul pe piața muncii din România. Din datele puse la dispoziție de Inspekția Muncii rezultă că sunt activi 17.089 de salariați cetățeni străini non UE-SEE, cei mai mulți din Turcia (3.627), China (2.120), Moldova

Co-funded by
the European Union

Primăria
Municipiului Constanța

(1.787) și Vietnam (1.554). Principalele domenii de activitate în care lucrează cetățenii non UE-SEE în România sunt: restaurantele, construcția de nave și structuri plutitoare, comerțul cu ridicata de îmbrăcăminte și încălțăminte și lucrări de construcții a clădirilor rezidențiale și nerezidențiale.

Din 1991 și până în prezent peste 30.000 de persoane au solicitat azil în România, provenind din peste 120 de țări.

În domeniul azilului și integrării, în decursul anului 2017 au fost înregistrate un număr de 4820 cereri de azil, în creștere față de anul 2016 când au fost înregistrate 1886 de cereri de azil. (Vezi Graficul 1 din Anexe). Este vizibil astfel un trend multianual ascendent, anul 2017 reprezentând anul cu cele mai multe cereri de azil din ultimii zece ani. Printre principalele țări de origine ale solicitanților de azi se numără Irak (2.742), Siria (945), Afganistan (257), Pakistan (247) și Iran (207) urmând tendința europeană privind topul țărilor de origine pentru solicitanții de azil. În mai 2018, au fost înregistrați 4,056 de beneficiari ai unei forme de protecție care aveau drept de ședere legală pe teritoriul României.

La nivelul României se observă aceeași tendință privind politicile de integrare și management al fluxurilor migratorii, în sensul armonizării legislative și alinierii la Acquis-ul comunitar precum și al implicării active pentru identificarea unor soluții durabile pentru persoanele în nevoie de protecție internațională și integrare socială, inclusiv acțiuni de relocare.

În 2017 au fost soluționate 2079 de cereri de protecție internațională, iar România a acordat o formă de protecție în 1309 de cazuri, dintre care 849 au primit statut de refugiat și 460 protecție subsidiară, totalizând o rată de aprobare de 63% pentru anul 2017 (rată de aprobare mai mică față de 2016 când s-a atins un procent de 73%). În cadrul programului de integrare, în 2017 au fost înscriși un număr de 1.553 de persoane, o cifră semnificativ în creștere față de 2016 când au fost doar 588 de beneficiari, păstrându-se însă topul țărilor de origine - Siria (52%), Irak (32%), Afganistan (5%), Eritreea (3%) și altele (8%). Referitor la relocarea intra-UE datele din 2017 indică 174 de persoane transferate: 2 persoane din Italia și 172 de persoane din Grecia, per total în cei doi

Co-funded by
the European Union

Primăria
Municipiului Constanța

ani de aplicare a angajamentelor asumate de România fiind relocalate 728 de persoane, 683 din Grecia și 45 din Italia. În plus, în afara transferurilor din statele membre ale UE, în 2017 România a făcut demersuri și pe linia relocării externe, când 43 de refugiați sirieni aflați pe teritoriul Turciei au fost transferați în România.

Programele de integrare sunt derulate de Centrele Regionale de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil, coordonate la nivel central de către IGI: două în București, și câte unul în județele Timiș, Maramureș, Suceava, Galați și Giurgiu. La nivelul lui 2017, se constată un grad mediu de ocupare de 62.5% la o capacitate de cazare de 1162 de locuri, circa 3643 de solicitanți de azil beneficiind de cazare și un număr de 2234 fiind transferați între centre. În vederea suplimentării asistenței sociale, inclusiv locuințele acordate refugiaților, IGI cooperează, pe baza protocoalelor, cu organizațiile non-guvernamentale și organizațiile internaționale. De exemplu, alte activități legate de integrare sunt furnizate de Centrele Regionale de Integrare ale ONG-urilor care funcționează în mai multe orașe din țară. Aceste centre de integrare sunt finanțate prin FAMI – Fondul de Azil, Migrație și Integrare și sunt menite să ofere consiliere socială, informații, colaborare cu autoritățile locale, servicii de însoțire, cursuri de limbă și alte tipuri de sprijin pentru integrare, după necesități.

În ceea ce privește localizarea străinilor pe medii de rezidență în România, majoritatea cetățenilor străini se concentrează în mediul urban, indiferent de țară/zonă de proveniență sau de durata șederii. Astfel, în 2017, municipiul București a atras aproape o treime din cei peste o sută de mii de străini din România ocupând primul loc, acestuia urmându-i județele Ilfov, Cluj și Timișoara. Numărul străinilor din aceste județe depășește cu puțin peste 8000 în Ilfov și peste 6000 în cazul celorlalte județe. (Tabelul 1 – Distribuția imigranților în funcție de județul de reședință)

În cursul anului 2017, ofițerii Serviciului pentru Imigrări al județului Constanța au asigurat managementul șederii și rezidenței pe raza județului, pentru 6891 de persoane dintre care 5373 străini din state terțe, cei mai mulți din Turcia și Moldova și 1518 de cetățeni ai Uniunii Europene/SEE/CH, majoritatea din Italia, Bulgaria și Grecia. Au fost depistați 769 de străini aflați

Co-funded by
the European Union

Primăria
Municipiului Constanța

în situații ilegale, fiind emise 122 decizii de returnare, iar 261 de persoane au fost expulzate sub escortă. Totodată, poliștii de imigrări au emis 401 avize de angajare pentru diferite categorii de angajați (permanenți, detașați și sezonieri) și au aplicat 249 de sancțiuni contravenționale în valoare de peste 679.600 de lei.

Referitor la migrația pe mare, începând cu 2013 s-a conturat o rută maritimă directă dinspre Turcia spre România, rută folosită cu precădere de migranți din state precum Siria, Afganistan, Irak și Iran. Astfel, în perioada 2013 – 2015, în zona Mării Negre, au fost depistați un număr total de 502 migranți care încercau să ajungă ilegal în România și 16 facilitatori.

În contextul intensificării rutei maritime, mult mai accesibilă, Turcia-Grecia, între 2015 și prima jumătate a anului 2017, România a cunoscut o perioadă liniștită și fără incidente privind migrația ilegală pe mare. Însă, începând cu luna august 2017, s-a observat o reactivare a rutei de intrare în România prin Marea Neagră. Începând cu a doua jumătate a anului 2017 au fost identificate 6 cazuri în care un număr de 537 de migranți din Irak, Iran, Pakistan, Siria și Afghanistan, bărbați, femei și copii încercau să ajungă ilegal în România, din Turcia, prin intermediul a 6 ambarcațiuni (Figura 3. Situația privind migrația ilegală pe Marea Neagră, 2017). Intervențiile Gărzii de Coastă au fost dificile, deoarece persoanele aflate în ambarcațiuni se aflau într-o stare proastă din cauza bărcilor supraaglomerate și a condițiilor meteo nefavorabile. În toate cazurile, acțiunile de salvare și recuperare s-au încheiat cu bine, cu aducerea migranților la țărm și în porturile românești, unde au fost urmate procedurile specifice de asistență medicală, identificare, înregistrare, amprentare, asigurarea a nevoilor de bază etc.. De asemenea, în urma cercetărilor realizate la bordul navelor sub coordonarea procurorilor, printre migranți, au fost identificați și 12 traficanți (cetățeni turci, bulgari, sirieni, irakieni și ciprioți) care au fost aduși în fața instanțelor și în prezent se află în arest.

În ceea ce privește modul de operare al traficanților, potrivit Gărzii de Coastă, recrutarea migranților are loc în orașele aglomerate din Turcia în schimbul unor sume ce variază între 1.000 – 3.000 EUR/persoană pentru cetățenii din Siria, respectiv 3.000 – 10.000 USD/persoană pentru cetățenii din Afganistan. Ca mijloace de deplasare pe Marea Neagră sunt folosite ambarcațiuni de

Co-funded by
the European Union

Primăria
Municipiului Constanța

agrement, pescadoare și ambarcațiuni gonflabile; totuși România este considerată doar o țară de tranzit deoarece destinația finală a migranților vizează state din Vestul Europei. (Vezi Studiul de Caz 1 și Studiul de caz 2 din Anexe)

III. Imigrația și societatea civilă în regiunea Sud-Est și în județul Constanța

Având în vedere faptul că fenomenul imigrației este influențat de voința politică a statelor iar opinia publică și cetățenii votanți pot contribui nu doar la adoptarea unor noi măsuri, politici ale statelor referitoare la imigrație ci și la cum și cât de bine pot să funcționeze programele de integrare, analiza opiniei publice și observarea evoluției acesteia sunt esențiale pentru a înțelege realitatea complexă a fluxurilor migratorii.

În ansamblu, societatea românească manifestă toleranță față de imigranți, la nivel general, opinia publică prezentându-se ca tolerantă și de acord cu integrarea migranților în România. Astfel, Barometrul Integrării Imigranților din 2015 relevă că, atunci când românii sunt chestionați în mod direct să își exprime opinia general despre imigranți, un procent foarte mic de 10% afirmă că au o părere proastă și foarte proastă așa cum este evidențiat în figura 5 din Anexe. Potrivit acestui raport, atunci când sunt chestionați despre locurile de muncă, peste 70% dintre cei intervievați declară că sunt de acord ca românii să aibă întâietate la angajare în fața străinilor, iar peste 80% consideră că muncitorii străini trebuie supuși aceluiași regim de taxare, apreciind că trebuie în aceeași măsură să primească beneficii sociale similare cu cele ale muncitorilor români: ajutor de șomaj, pensie etc. (Barometrul de Integrare a Imigranților, 2015).

La nivelul anului 2015, IRES a efectuat un sondaj de evaluare a percepției românilor cu privire la criza imigranților în Europa și efectele pe care le-ar avea pentru România precum și cum ar trebui să fie gestionată această situație de către autoritățile române. Cercetarea opiniei publice românești (IRES, 2015) a evidențiat următoarele rezultate: 83% dintre persoanele participante la studiul IRES au declarat că au auzit despre criza imigranților de la granițele Uniunii Europene. Principalele motive care au generat exodul imigranților din țările de origine sunt, în opinia respondenților

Co-funded by
the European Union

Primăria
Municipiului Constanța

războiul (51%), și sărăcia (41%), în timp ce principalii responsabili pentru criza existentă sunt indicați următorii: guvernele din țările de origine (67%), gruparea teroristă Statul Islamic (ISIS) (54%), dar și SUA (36%), Uniunea Europeană (29%), Rusia (28%) sau Israel (24%) (vezi Figura 6 din Anexe).

Analiza datelor a relevat că marea majoritate a românilor (57%) consideră că riscul ca România să fie expusă unei „invazii” a imigranților din Orientul Mijlociu și Africa este mic și foarte mic, iar 41% dintre respondenți văd acest risc drept unul mare și foarte mare. Circa 35% dintre cei intervievați apreciază că România este foarte slab pregătită pentru a gestiona o criză a imigranților din Orientul Mijlociu și Africa, și în același timp un procent ușor mai crescut (38%) o cataloghează ca fiind destul de slab pregătită, în timp ce doar o cincime dintre români (21%) cred că România este pregătită să facă față unei astfel de crize (IRES, 2015).

Studiul IRES indică că unul din doi români, adică un procent de 58%, afirmă că este de acord că refugiații ar trebui să aibă dreptul să aleagă țara unde vor să își înceapă noua viață. Situația se schimbă atunci când respondenții trebuie să își exprime opinia legată de primirea refugiaților în România. Astfel, deși 65% dintre respondenți sunt de acord total sau parțial ca România să primească un anumit număr de imigranți în calitate de membru UE, în momentul în care sunt întrebați de posibilitatea ca refugiații să se mute chiar în localitatea lor, procentul celor care sunt de acord cu acest lucru scade la 46%, iar 42% sunt în total dezacord cu această ipoteză.

Participanții la studiu cred că printre instituțiile cele mai abilitate să gestioneze o criză a imigranților, se regăsesc Armata cu cea mai ridicată rată de încredere – 70%, urmată de Jandarmerie (58%), Serviciile de informații (51%), organizațiile umanitare (50%), Poliția de Frontieră (49%), Consiliul Suprem de Apărare a Țării (39%), autorități locale (27%). Pe ultimul loc în ierarhia încrederii, în această listă predefinită de instituții, se află Guvernul în capacitatea căruia doar 20% dintre respondenți declară că au mare și foarte mare încredere.

Co-funded by
the European Union

Primăria
Municipiului Constanța

Raportul privind Percepția românilor despre criza refugiaților (Iacob et al, 2016) realizat la începutul anului 2016 de către Asociația Pro Democrația arată că 99% dintre respondenți au declarat că au auzit despre această problemă europeană, iar 1% nu au auzit. Principala sursă de informare este social media (55%), urmată de radio și televiziune (29%). În ceea ce privește exprimarea acordului referitor la prezența refugiaților în România, respondenții se poziționează echilibrat: 54% declarând că nu sunt de acord cu prezența acestora în țara noastră, în timp ce 46% afirmă că sunt de acord.

Raportul indică și motivele pentru care românii nu acceptă refugiați, acestea conturându-se în trei mari categorii precum: „teama izbucnirii unor violențe sau a unui război social”, „diferențe culturale și de obiceiuri” ale acestora comparativ cu populația europeană, dar și „posibila instabilitate economică” la nivel național sau european. Astfel, sondajul relevă că 30.5% dintre respondenți o asociază cu conflicte sociale, 44.5% cu război social, pe când doar 18.5% dintre respondenți consideră această criza doar o tulburare momentană, cu urmări imediate și deloc grave (Iacob et al, 2016).

Totodată această atitudine poate fi explicată și datorită gradului mai scăzut de informare cu privire la temele imigranților, după cum relevă datele dintr-un Euro Barometru special, publicat în octombrie 2017 (469 - Integrarea imigranților în Uniunea Europeană, https://ec.europa.eu/home-affairs/news/results-special-eurobarometer-integration-immigrants-european-union_en). Potrivit acestui Euro Barometru în România, proporția estimată a imigranților este de peste opt ori mai mare decât cifra reală, ceea ce demonstrează lipsa de cunoștințe despre această problemă. Circa 31% dintre români (mai mult de două ori față de media europeană) declară că nu sunt deloc informați cu privire la chestiunile legate de imigrație și integrare. Numai o minoritate dintre respondenți interacționează zilnic cu imigranții, doar 4% spun că interacționează zilnic cu imigranții în cel puțin un context și 91% dintre cei chestionați spun că nu au nici prieteni, nici familii care sunt imigranți care trăiesc în prezent în țara lor. Potrivit aceleiași investigații, o treime dintre români (33%) consideră că imigrația din afara UE este mai mult o problemă decât o oportunitate, iar 20% din

Co-funded by
the European Union

Primăria
Municipiului Constanța

români au o percepție negativă asupra impactului imigranților asupra societății, cifră care este mai mare decât media europeană (17%).

Evoluțiile referitoare la criza refugiaților au reafirmat rivalitățile politice dintre partidele de pe scena politică românească, iar în unele cazuri au fost chiar utilizate la nivel politic și declarativ cu scopul obținerii de sprijin din partea electoratului, pentru alegerile parlamentare din 2016.

În ceea ce privește opinia și gestionarea problematicii migranților și refugiaților la nivel local de către principalii actori – autorități, ONG-uri, mass-media, mediu privat și societate civilă, cercetarea de față a relevat că există o tendință de acceptare și implicare a acestora pentru a răspunde situațiilor de criză apărute și de ospitalitate față de migranți în general. La nivel local se observă aceeași tendință de la nivel național, în condițiile în care opinia publică și atitudinea față de imigranți de la granița cu Marea Neagră este în general neutră sau pozitivă, cazurile de discriminare sau situațiile negative/grave îndreptate împotriva refugiaților și migranților fiind mai degrabă incidente izolate și/sau reacții punctuale. Intervenițiile au relevat că se remarcă mai degrabă o atitudine solidară și de suport față de imigranți, existând o mobilizare la nevoie, în rândul populației locale, care a făcut donații și a participat la colectele organizate. Similar, ONG-urile active în domeniu au oferit sprijin atât în procesul de recepție cât și ulterior în procesul de integrare a refugiaților în România, iar atitudinea multinaționalelor din zonă s-a înscris în același registru în condițiile în care acestea s-au arătat deschise în a contribui prin sponsorizări și resurse materiale pentru a oferi suport în situațiile date. Presa a relatat la rândul ei subiectele de interes privind migrația, fără a denigra sau a trata cu lipsă de respect, ci construind un profil al refugiaților bazat pe realitate și prezentând poveștile de viață și situația unor oameni aflați în nevoie, care fug din calea războiului și persecuțiilor.

Trebuie menționat faptul că județul Constanța nu dispune de un centru de primire pentru solicitanții de azil, deși Portul este una dintre principalele căi de intrare în România a migranților. În România, adăposturile pentru refugiați se află doar la Galați, Rădăuți, Satu Mare, Arad, Timișoara, Giurgiu, Otopeni.

Co-funded by
the European Union

Primăria
Municipiului Constanța

În județul Constanța a fost un singur incident legat de prezența migranților, relatat de presa locală și ulterior preluat de presa națională, un protest care a avut loc la începutul primăverii anului 2016, pe fondul apariției informației în spațiul public potrivit căreia într-o locație a Gărzii de Coastă (în proximitatea localității Limanu) ar urma să fie înființat un centru de primire pentru migranți. În acest context, când autoritățile au anunțat că un imobil al Poliției de Frontieră va putea fi utilizat pentru „trierea, identificarea și amprentarea eventualilor migranți“, unii dintre localnici, în mare parte membri ai Partidului România Unită (partid de orientare naționalistă), au reacționat foarte vehement, spunând că ei se tem de teroriști și că nu doresc ca migranții să locuiască în apropierea caselor lor.

Deși autoritățile au precizat că este un exercițiu de pregătire pentru un eventual aflux de imigranți și că spațiul ar fi utilizat pentru activitățile specifice ale Poliției de Frontieră, protestatarii au manifestat împotriva înființării acestui centru și mai mult au criticat implicarea României în problema refugiaților: *„Suma alocată pentru întreținerea fiecărui migrant este uriașă și scandaloasă (aproape 1200 lei/ persoană) în comparație cu alocația unui copil (sub 100 lei) sau indemnizația unui șomer (aproximativ 500 lei). Afacerile din turism ar putea avea de suferit pe termen mediu - amplasamentul acestui centru riscând să excludă din planurile agențiilor de turism, destinațiile de pe litoralul românesc al Mării Negre. Într-o astfel de situație este neapărat necesară consultarea de urgență a populației locale, direct afectată de aceste măsuri“*, au spus reprezentanții PRU. (https://adevarul.ro/locale/constanta/protest-vama-veche-centrului-migranti-autoritatile-dau-asigurari-spatiul-folosit-doar-triere-amprentare-1_56fdd235ab6550cb8126b5b/index.html)

În plus, cazul a fost prezent și pe rețelele de socializare, în mediul online existând o serie de reacții dezaprobatore din partea românilor care cunosc Vama Veche doar ca destinație de vacanță.

Deși, pentru opinia publică românească în general, problema imigranților nu a constituit o preocupare majoră în ultimii ani, lucru dovedit și de majoritatea sondajelor sau cercetărilor sociologice, este posibil și trebuie să fim pregătiți pentru situația în care putem să asistăm la o schimbare în această atitudine.

Co-funded by
the European Union

Primăria
Municipiului Constanța

Pentru a păstra o opinie pozitivă sau chiar neutră este foarte important rolul mass-media și atitudinile politicianilor și politicile publice elaborate de aceștia și în aceeași măsură informarea și conștientizarea populației cu privire la fluxurile migratorii și provocările aferente.

IV. Bune practici dezvoltate la nivel local în regiunea Sud-Est și în județul Constanța

Cercetarea a evidențiat o serie de bune practici dezvoltate în regiunea de Sud-Est a României, mai ales la nivelul municipiilor Constanța și în Galați unde se află Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil, loc în care sunt transferați mare parte din migrații care ajung în România pe mare.

Astfel, una dintre bunele practici, identificate prin intermediul cercetării participative, privind parcursul de integrare a migraților și refugiaților la nivel local o reprezintă înființarea Centrelor Regionale pentru Integrare (CRI) de la Constanța și Galați finanțate prin proiecte FAMI încă din 2016 și până în prezent. În cadrul CRI se au în vedere necesitățile de integrare ale migraților și refugiaților de la nivel local și regional, îndeosebi promovarea autonomiei și a egalității în ceea ce privește tratamentul în accesarea serviciilor publice, inclusiv prin adaptarea acestor servicii în vederea deservirii nevoilor lor specifice. Susținerea procesului de integrare efectivă pentru categoriile de străini asistate prin aceste proiecte la nivelul județelor Galați, Constanța, Vrancea, Bacău, Vaslui, Brăila, Tulcea, se realizează cu predilecție pentru persoanele vulnerabile și cu nevoi speciale, prin oferirea de servicii complementare celor asigurate de stat. Acestea au în vedere activități precum: informarea, consilierea, asistența materială, juridică, medicală, psihologică precum și activități sociale, culturale, recreaționale, educaționale, cursuri de limba română și orientare culturală, suport pentru accesarea pieței muncii organizate la nivelul celor două Centre Regionale de Integrare din Galați, și respectiv Constanța.

„Cred că Centrele Regionale de Integrare sunt necesare. Acestea joacă un rol important în stabilirea unui minim de încredere între migrații, refugiați și comunitatea gazdă.” (reprezentant al unui ONG)

Co-funded by
the European Union

Primăria
Municipiului Constanța

„Beneficiarii sunt mulțumiți de rezultate, deoarece beneficiază de servicii atât de necesare și utile pentru ei, precum și de acoperirea unor cheltuieli cu traducerea, legalizarea unor documente, recunoașterea diplomelor – activități ce constituie adevărate provocări birocratice în România mai ales pentru un străin care trebuie să se confrunte cu acest sistem birocratic” (reprezentant al unui ONG local)

În aceeași timp s-au făcut pași importanți în direcția implicării rețelelor de mediatori culturali, interpreți și voluntari la nivel local, precum și a organizațiilor care sunt în strânsă legătură cu străinii și comunitățile în care aceștia locuiesc.

„În 2017 au ajuns câteva bărci cu migranți și în acest context am contribuit cu mâncare, îmbrăcăminte, și nu în ultimul rând cu informații pentru aceste persoane care au un statut ce îi situează undeva în zona gri, un statut de toleranță despre care nimeni nu știa nimic, despre ce drepturi au și ce pot face în baza acestui statut pentru a putea lua decizii informate și conștiente asupra propriilor lor vieți. I-am ajutat cu informații și sprijinul unui voluntar le-am oferit suport lingvistic, marea lor majoritatea fiind kurzi.” (reprezentant al unui ONG local)

Trebuie menționat faptul că respondenții au indicat că, una dintre dificultățile pe care le-au întâmpinat în intervențiile lor și încercarea de a oferi un sprijin adaptat pentru integrarea migranților și refugiaților, este dependența aproape totală de finanțările din fonduri publice europene sau naționale, precum și limitele și condițiile inflexibile ale proiectelor. De multe ori aceste proiecte sunt punctuale și vizează intervale de timp scurte/limitate (1 an sau 2 ani), fiind orientate cu precădere pe oferirea de servicii directe și asistență, acoperind de obicei doar nevoile de bază și imediate ale beneficiarilor care se află în situații de risc sau sunt vulnerabili.

„O altă provocare este reprezentată de lipsa fondurilor. În prezent, în România avem fondurile pe care le administrează Inspectoratul General pentru Imigrări, fondurile FAMI, care oferă o parte din sprijinul necesar; dar din punctul nostru de vedere, această asistență este orientată mai mult către adulți, copiii fiind vizați ca parte din familie. Fondurile vin în mod eficient cu unele activități predefinite, iar în acest domeniu, flexibilitatea este necesară pentru adaptarea nevoilor și schimbărilor din domeniu.”(reprezentant al unui ONG)

Co-funded by
the European Union

Primăria
Municipiului Constanța

În acest sens, cei intervievați au adăugat observația că există o capacitate limitată pentru o abordare integrată referitoare la gestionarea migranților la nivel local sau regional, care uneori nu reușește să răspundă nevoilor migranților – existând în continuare o serie de inegalități și bariere privind accesul la servicii de sănătate, educație sau.

„Resursele financiare alocate sunt în continuare foarte scăzute și au o distribuție teritorială dezechilibrată, chiar dacă este adevărat că jumătate dintre migranți se află în București și tot aici întâlnim majoritatea organizațiilor. Există un număr redus de organizații locale în zone unde există un număr semnificativ de migranți, iar sprijinul oferit este modest în comparație cu nevoile unei familii de migranți.” (reprezentant al unui ONG)

În plus cercetarea de față a evidențiat ideea potrivit căreia există foarte puține oportunități care să încurajeze și să sprijine atât cooperarea actorilor cheie – instituții și autorități publice, societate civilă, parteneri sociali – de o manieră coordonată și susținută pe termen lung, cât și, în aceeași măsură, creșterea capacității acestora de a ajusta în mod eficient procesul de integrare a migranților în societatea românească.

Un alt exemplu de bune practici este realizarea de campanii de informare la nivel local de către Serviciul Teritorial pentru Imigrări Constanța, activități care vizează studenții străini aflați la studii în Constanța și angajatorii de la nivel local, respectiv drepturile și obligațiile muncitorilor străini.

Merită menționat ca un exemplu de bună practică și rolul comunității siriene din Constanța care ajută și sprijină în procesul de integrarea numeroși cetățeni străini: fie prin oferirea de ajutor în situații dificile (implicarea în cazuri sociale), fie oferind oportunități de angajare în cadrul afacerilor lor locale pentru migranții și refugiații nou-veniți.

Ca urmare a cercetării realizate am identificat un model de bune practici la nivel local care constă în caracterul bidirecțional al procesului de integrare, precum și la interacțiunea migranți-comunitate locală. Activitățile sportive și atelierile culinare derulate cu sprijinul ONG-urilor locale, instituțiilor

Co-funded by
the European Union

Primăria
Municipiului Constanța

de tineret, cultură și sport și a unor oameni de afaceri (cum ar fi, restaurantele) sunt exemplele cele mai relevante în acest sens.

O altă bună practică care a reieșit pe parcursul cercetării se referă la activitățile sociale, educaționale și recreative derulate de către Asociația Salvați Copiii în Centrul de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Galați, centru aflat în administrarea Inspectoratului General pentru Imigrări. La sosirea în România, majoritatea solicitanților de azil sunt primiți în unul din cele șase centre regionale de proceduri și cazare pe care le administrează IGI. Cu toate acestea, condițiile din centrele de primire sunt extrem de dificile, existând un risc permanent de apariție a focarelor de boli din cauza problemelor legate de supraaglomerare și salubritate. Adesea, bucătăriile și băile comune nu sunt întotdeauna curate și adecvate pentru a fi utilizate de femei însărcinate și de copii, iar autoritățile responsabile și ONG-urile active în domeniu oferă diverse servicii de asistență și consiliere, dar acestea sunt îndreptate în principal spre adulți, iar copiii de cele mai multe ori nu primesc asistență adecvată. Pentru a îmbunătăți condițiile de recepție din aceste centre de recepție, au fost amenajate spații prietenoase dedicate activităților cu copiii și denumite generic Camere ale copiilor. De asemenea, au fost create și dotate corespunzător spații de tipul Mama și Copilul, destinate îngrijirii în condiții optime a nou-născuților și sugarilor mici.

„Principalele activități pe care le desfășurăm sunt cele de consiliere, activități educative și recreative pentru copii, oferirea de suport material, financiar și consiliere psihologică. De asemenea, oferim consiliere parțială în ceea ce privește drepturile și obligațiile. Noi lucrăm direct cu copiii, dar și cu familiile acestora, precum și cu adulții vulnerabili, în toate centrele, mai puțin la Giurgiu, unde minorii nu sunt de obicei cazați și intervenția noastră nu ar fi justificată. (...) În ultima perioadă, am încercat să îmbunătățim condițiile de primire și am amenajat camere pentru copii, denumite Camera copiilor, în toate centrele mai puțin la Giurgiu. În centrele din București și Galați am amenajat facilități pentru îngrijirea bebelușilor, Camera mama și copilul, și un loc de joacă în aer liber la centrul din București. În perioada următoare vom continua să lucrăm pentru îmbunătățirea condițiilor din centrele de primire.” (reprezentant ONG)

Co-funded by
the European Union

Primăria
Municipiului Constanța

IV. Bune practici dezvoltate la nivel local în regiunea Sud-Est și în județul Constanța

Integrarea migranților și refugiaților în România se bucură în general de un cadru legislativ favorabil, limitările apărând mai degrabă atunci când este vorba despre practicile integrării și respectiv despre cooperarea inter-instituțională la nivel local în primire și integrare a migranților sau a refugiaților.

Îmbunătățirea colectării și analizei datelor privind fenomenul imigraționist la nivel local a reieșit ca fiind una dintre direcțiile care ar putea contribui la o mai amplă implicare a autorităților și instituțiilor locale în procesul de primire și gestionare a migrației la nivel local. În acest sens, o parte din respondenți au semnalat necesitatea unor proceduri și mecanisme clare și bine puse la punct privind recepția migranților pe mare, mai ales în situații de criză, în care s-ar putea confrunta cu un aflux mare de imigranți. Astfel, a fost subliniat faptul că este nevoie și de adaptarea infrastructurii de primire și integrare a migranților și refugiaților la nivel local prin mărirea capacității structurilor existente și adecvarea lor la nevoile și necesitățile unei situații de criză în care trebuie gestionat un val mare de migranți.

În ceea ce privește alocările bugetare, cercetarea a relevat faptul că acest aspect impune la rândul său niște limite, întrucât majoritatea acțiunilor de primire și integrare a refugiaților și migranților în România și la nivel local nu sunt prevăzute în bugetul local al orașului, ci sunt implementate de către ONG-uri cu fonduri naționale sau europene (FAMI) sau din resurse proprii/private. Instituțiile și autoritățile publice cu atribuții în domeniu întâmpină câteva probleme în cazurile de migrație pe mare apărute în 2017, spre exemplu, în materie de asigurare a hranei a fost solicitat sprijinul unor organizații non-guvernamentale, precum și pentru colaborarea cu mediatorii interculturali sau traducători etc..

În același timp, cercetarea a evidențiat faptul că, deși proiectele finanțate din fonduri europene sunt utile și bine primite, uneori acestea fac dificilă intervenția și integrarea pe termen lung, deoarece

Co-funded by
the European Union

Primăria
Municipiului Constanța

există mereu această dependență de apelurile de proiecte, ba chiar ridică mai multe probleme atunci când luăm în considerare dinamica și structura populației migrante, care de multe ori se află în tranzit sau în situații de criză.

V. Integrare și cetățenie în România

În ceea ce privește participarea migranților și refugiaților în societatea românească și contribuția lor la nivel local, participanții intervievați au punctat câteva aspecte relevante privind integrarea migranților și rolul acestora în comunitatea locală din Constanța. Astfel, au oferit o serie de exemple referitoare la participarea acestora din punct de vedere economic și pe piața muncii, implicarea în viața culturală a orașului, precum și exemple concrete de inițiative sau acțiuni întreprinse la nivel local de migranți, ONG-uri sau autorități.

Cercetarea a mai scos în evidență și faptul că, în prezent, numărul de imigranți din Constanța este destul de scăzut și că orice analiză referitoare la implicarea și integrarea migranților în comunitate trebuie să țină cont de acest aspect.

Constanța, respectiv zona Dobrogei, este cunoscută ca o zonă istorică multiethnică și multiculturală, un teritoriu care a reunit o multitudine de populații și care a manifestat de-a lungul timpului o mare deschidere, toleranță și respect față de alte culturi și popoare asigurând un climat de bună înțelegere și bună-conviețuire pentru toate minoritățile aflate aici. Astfel, respondenții au arătat că migranții și cultura acestora se înscriu în ansamblu, în același registru al zonei, de atitudine deschisă, respect reciproc și colaborare. Mai mult având în vedere structura populației migrante din Constanța, majoritatea migranților fiind din Turcia și Republica Moldova, aceștia sunt adesea asimilați minorităților deja existente (de exemplu, minoritatea turcă).

Totodată, interviurile au evidențiat că, la nivelul Constanței, există o comunitate siriană puternică care se constituie de multe ori într-un sprijin pentru migranții și refugiații care fie ajung pentru

Co-funded by
the European Union

Primăria
Municipiului Constanța

prima dată în zonă, fie se confruntă cu o situație mai dificilă cum ar fi lipsa unei locuințe sau a unui loc de muncă.

„Pe partea de integrare nu avem probleme majore, pentru că toată Dobrogea, nu doar județul Constanța, este multiculturală, nu se pune problema să li se pună etichete, să nu se poată integra foarte bine social. Mai mult decât atât, avem familii (migrante) stabilite aici care vin în sprijinul nostru și le oferă sprijinul lor ca și comunitate” (reprezentant instituție publică de la nivel local).

Pe de altă parte, Constanța este atractivă atât din perspectivă educațională, fiind o opțiune pentru studenții străini, în special pentru cei din Nigeria, care vin să urmeze cursurile Universității Maritime din Constanța, cât și din perspectivă economică, mai ales în sezonul estival, când sunt mai multe oportunități pe piața muncii în domeniul turismului, dar și în Port unde o bună parte dintre angajatori sau oamenii de afaceri sunt la rândul lor străini.

În acest context se observă și o oarecare mobilitate dinspre Galați (unde se află Centrul de Cazare CRCPSA) spre Constanța, dar care nu este semnificativă, ea depinzând și de alți factori precum pregătirea profesională, cunoștințele și rețeaua de suport existentă.

„Ne bucurăm că avem universitate la Constanța unde ei vin și își fac studiile, aceasta fiind și pe partea economică un câștig pentru județul nostru. Am fost într-un proiect în care am avut medici stomatologi care au rămas aici, bucătari, deci câștigăm noi foarte mult, deși pe de altă parte pierdem forță de muncă, așa că este un echilibru” (reprezentant instituție publică de la nivel local)

„Este firesc ca ei să migreze intern deoarece Galați este un oraș mai mic decât Constanța, iar Constanța prezintă mult mai multe oportunități, mai ales când este sezon, dar cred că depinde și de calificările pe care le au, pentru că trebuie să recunoaștem, că și Galați are niște sectoare economice cu care se poate mândri și acolo oamenii pot găsi de muncă.”(reprezentant ONG).

Din cercetarea participativă a reieșit că limba reprezintă de multe ori principalul obstacol în procesul de integrare și acces la servicii, această tendință fiind vizibilă mai ales în rândul femeilor. În acest sens, trebuie menționat că în Constanța, instituția abilitată să organizeze cursuri de limba română este Inspectoratul Școlar Județean Constanța, însă nu de puține ori, în lipsa derulării acestor

Co-funded by
the European Union

Primăria
Municipiului Constanța

cursuri, migranții sunt nevoiți să participe la cursurile de limba română organizate de ONG-uri fie contra-cost, fie prin programele și proiectele cu finanțare europeană (ca de exemplu cursurile de limba română de la Centrul Regional pentru Integrare sau cele ținute de Centrul de Resurse Civice Constanța). Printre sugestiile de îmbunătățire în această arie a integrării, cercetarea a evidențiat necesitatea organizării acestor cursuri de limbă cu mai multă susținere din partea statului român și ținându-se cont de particularități precum distanța și mijloacele de transport, disponibilitatea de timp și posibilitățile celor interesați.

„Nevoia de învățare a limbii române rămâne în continuare o problemă și cred că ar trebui organizate cursuri de limba română gratuite la nivelul acestor comunități. Deci, mai multe, nu doar în anumite perioade, sau pentru faptul că a început anul școlar să nu mai putem să îi înscriem și să îi lăsăm să mai treacă un an.” (reprezentant instituție publică de la nivel local).

„Am observat din practică că acest curs de limba română, de orientare și acomodare culturală este foarte important pentru beneficiari oferindu-le instrumentele cele mai importante pentru integrare. (...) Pentru aceasta au ales să participe la cursul de limbă pe care noi îl organizăm urmând ca apoi, după ce vor stăpâni mai bine limba română să încerce să acceseze din nou piața muncii.” (reprezentant ONG).

„Fără să cunoască limba română, nu pot să se integreze și să contribuie activ în societate.” (reprezentant instituție publică).

Necunoașterea propriilor drepturi de către migranți sau refugiați este un alt factor care a reieșit că influențează accesul la servicii și la protecția socială, aici subliniindu-se în același timp rolul important pe care societatea civilă, asociațiile de migranți și colaborarea cu instituțiile statului îl joacă în procesul de integrare.

„Legile din România permit acum foarte multe drepturi imigranților și refugiaților, mai puțin acela de a candida și de a vota, dar restul există și sunt foarte importante. Ei au dreptul la muncă, la sănătate, la educație, dar noi trebuie să ne facem datoria astfel încât migranții să cunoască drepturile lor, drepturile copiilor, dreptul la alocații și nu numai. Acesta nu este doar rolul statului, ci și rolul societății civile care trebuie să lucreze cu instituțiile statului deoarece mulți dintre ei nu cunosc aceste lucruri.” (reprezentant ONG).

Co-funded by
the European Union

Primăria
Municipiului Constanța

În aceeași măsură, respondenții abordați în cadrul cercetării au indicat faptul că sănătatea este un aspect important în integrarea migranților și refugiaților din România. Aceștia au punctat că la nivel practic accesul la serviciile de sănătate încă impune o serie de dificultăți fie că este vorba de necunoașterea drepturilor și a procedurilor necesare pentru a beneficia de asigurarea de sănătate, respectiv înscrierea la un medic de familie, fie că este vorba de acceptarea diferențelor culturale, religioase și de gen în oferirea serviciilor medicale către imigranți.

„Încă mai sunt unii funcționari, mai ales în sistemele de învățământ și sănătate, unde sunt solicitări mai multe, care nu cunosc foarte bine ce răspuns să dea unui străin sau să-i spună dacă are dreptul la una sau la alta. Și aici statul trebuie să informeze mai bine angajații pe care îi are.” (reprezentant ONG).

După cum o demonstrează studiile referitoare la managementul eficient și concret al imigrației în România, aria serviciilor medicale pentru imigranți și facilitarea accesului acestora la sistemul public de sănătate sunt considerate a fi aspecte care necesită atenția autorităților locale, în special în ceea ce privește anumite categorii de imigranți precum refugiații. Autorii unei cercetări subliniază necesitatea reglementării și armonizării legislației sectoriale de sănătate și a celei privind accesul la sistemul public de sănătate cu legislația în domeniul imigrației (Alexe (coord) și alții, 2010).

O cercetare realizată în perioada 2013-2015, „Barometrul Integrării Imigranților” a inclus și investigarea zonei serviciilor medicale pentru imigranți ca o componentă a integrării imigranților în societatea românească. Acest demers a evidențiat faptul că, deși accesul la serviciile medicale și asigurările sociale sunt prevăzute în legislație, sistemul românesc de sănătate publică fiind destul de incluziv, dificultatea majoră pe care o întâmpină străinii din România rămâne plata asigurărilor de sănătate și, în acest mod dobândirea calității de asigurat care le permite accesul la serviciile medicale (Barometru Integrării Imigranților, 2013; 2014; 2015).

Și alte cercetări calitative au prezentat problemele pe care le-au semnalat imigranții în legătură cu accesul la asigurările de sănătate și la serviciile medicale, așa cum au fost percepute prin prisma

Co-funded by
the European Union

Primăria
Municipiului Constanța

experiențelor personale ale acestora. Cele mai multe exemple au fost legate de barierele pe care străinii le au înfruntă atunci când intră în contact cu sistemul de sănătate, respectiv interacțiunea cu instituțiile publice din România care se întâmplă să nu cunoască în totalitate drepturile imigranților și pot crea obstacole în exercitarea unor drepturi de către migranți. (Iordache, Dimulescu, 2015)

Provocarea României și implicit a regiunii Sud-Est a României și, în mod specific a municipalității Constanța, în ceea ce privește relația cetățenie-imigrație-integrare este găsirea punctului de echilibru între securitate și libertate și drepturile omului, între interesele economice și demografice și control, între respectarea demnității umane și adecvarea răspunsurilor la nevoile societății românești. Legislația și procedurile administrative de obținere a cetățeniei sunt importante și influențează parcursul naturalizării imigranților în România. Condițiile pentru obținerea cetățeniei în România sunt clar și expres prevăzute de lege, dar principalele dificultăți privind obținerea cetățeniei de către imigranți rezidă din faptul că acestea sunt interpretabile sau lacunare și uneori prezintă un caracter arbitrar. Soluțiile oferite de România o plasează în Europa între statele cu cele mai favorabile politici în ceea ce privește criteriul eligibilității, în sensul acceptării dublei cetățenii și a duratei de reședință necesare, însă există în același timp puncte nevralgice în conexiune cu modalitatea de organizare a examenului de obținere a cetățeniei și condițiile impuse referitoare la venituri și dovada unui bun caracter.

Este important de menționat că Autoritatea Națională pentru Cetățenie nu colectează informații referitoare la țările de proveniență a celor care aplică pentru obținerea cetățeniei române și nu există nici o defalcare pe vârste sau sexe. Datele statistice colectate de Autoritate vizează numărul de dosare înregistrate și analizate, pe temeuri juridice, date prezentate pe ani și pe categorii de activități, iar indicatorii cantitativi, de operativitate și calitativi sunt prezentați în rapoarte de analiză anuale ale ANC (ANC, 2012; 2013; 2014; 2015) Astfel, principalul indicator cantitativ care face referire la evoluție și componența fluxurilor migratorii îl constituie numărul de dosare verificate versus număr dosare soluționate. Autoritatea Națională pentru Cetățenie consideră drept dosare soluționate acele dosare care au primit o decizie finală, fie pozitivă, de acordare a cetățeniei, fie negativă, de respingere a acordării acestei cetățenii. La rândul său indicatorul număr de dosare se

Co-funded by
the European Union

Primăria
Municipiului Constanța

reflect în indicatorul număr final de persoane cărora, după caz, le-au fost aprobate sau respinse cererile formulate pentru obținerea cetățeniei române. (Vezi Tabelul 2 din Anexe).

Numărul cererilor (dosarelor) înregistrate a cunoscut o scădere continuă în perioada 2010 – 2014, crescând apoi în număr semnificativ în anul 2015, adică de 3,7 ori, de la 21.984 dosare în 2014 la 81.531 dosare în 2015. O explicație a acestei evoluții ar fi aceea că în anul 2014 a avut loc liberalizarea regimului de vize pentru cetățenii Republicii Moldova, ceea ce pentru o perioadă scurtă de timp a condus la o scădere a interesului acestora față de cetățenia română și de drepturile de mobilitate intra-europeană obținute odată cu cetățenia română. La rândul său, numărul dosarelor analizate de Comisia pentru cetățenie a crescut constant în perioada 2010 – 2013, după care a scăzut în următorii ani. În anul 2015 s-a înregistrat cel mai mic număr de dosare de cetățenie analizate de la înființarea ANC, în condițiile în care numărul cererilor înregistrate a cunoscut un reviriment important – cu o rată de 61,7% - situație care contribuie la creșterea numărului de dosare aflate pe rol și îngreunează accesul persoanelor la cetățenie.

Concluzii și Recomandări

Imigrația în România este un fenomen relativ recent și redus ca număr (0.6% din totalul populației), în timp ce peste 3,7 milioane de români au plecat să lucreze în străinătate. Numărul de cereri de azil înregistrate atinge o medie de 2000 de cereri pe an, doar în 2017 numărul acestora a crescut la 4820. Cu toate acestea, România rămâne o țară de tranzit pentru imigranți și nu una de destinație.

Începând cu anul 2013, România și Constanța au cunoscut o serie un nou tip de flux migratoriu care vine pe Marea Neagră dinspre Turcia. Această rută este însă atipică. În anul 2017, au fost depistate, în doar trei luni, 6 ambarcațiuni cu un număr total de 537 migranți la bord, cetățeni din Irak, Iran, Pakistan, Siria și Afganistan, în condițiile în care atât în anul anterior, cât și în 2018 nu s-a înregistrat nici un caz.

În ceea ce privește opinia publică, gestionarea imigrației și integrarea migranților la nivel local, cercetarea a scos în evidență că actorii relevanți în domeniu – autorități locale, ONG-uri partenerii

Co-funded by
the European Union

Primăria
Municipiului Constanța

sociali și comunitățile locale se implică în rezolvarea situației migranților și au în general o atitudine primitoare. Deși până acum fenomenul migraționist nu a fost o preocupare majoră pentru publicul românesc, așa cum este evidențiat de cele mai multe studii sociologice și de cercetare, de acum încolo, autoritățile române atât la nivel local, cât și la nivel național trebuie să fie pregătite să gestioneze posibilele schimbări de opinie și atitudine ale comunităților locale. Pentru a putea păstra o atitudine pozitivă sau chiar neutră, este foarte important rolul mass-mediei, atitudinea politicianilor, dar și politicile publice pe care le dezvoltă, precum și informarea și conștientizarea populației în ceea ce privește fluxurile de migrație și provocările aferente lor.

În același timp, se observă clar că organizațiile non-guvernamentale joacă un rol important în ceea ce privește integrarea migranților și a refugiaților în România, fiind actorii principali care lucrează cu și pentru migranți, prin implementarea mai multor activități care variază de la oferirea de informații, consiliere, asistență materială, sprijin și consiliere legală, asistență medicală, psihologică, suport pentru acces la educație și piața muncii până la activități sociale, culturale, educaționale, recreative sau cursuri de limba română.

În prezent există puține oportunități care să încurajeze și să susțină cooperarea dintre actorii cheie – instituțiile și autoritățile publice, societatea civilă, partenerii sociali – într-o manieră coordonată, care să asigure o integrare eficientă în societatea românească și la nivel local. Principalele instrumente folosite sunt proiectele finanțate de programele naționale și europene sau acțiunile dezvoltate pe timp de criză atunci când se confruntă cu un flux masiv de migranți. Din acest punct de vedere, România are o legislație favorabilă, iar integrarea este coordonată de Inspectoratul General pentru Imigrări. Provocările principale care trebuie abordate sunt legate de oportunitățile de finanțare care sunt de cele mai multe ori limitate, nu au continuitate și flexibilitate în ceea ce privește activitățile și intervențiile.

Concret, cercetarea participativă a indicat ca limite principale ale acțiunilor, lipsa sprijinului financiar din partea autorităților locale sau a bugetelor locale care să vizeze integrarea migranților și a refugiaților, împreună cu dezvoltarea de proceduri și capacități la nivel local (incluzând

Co-funded by
the European Union

Primăria
Municipiului Constanța

infrastructura, existența ONG-urilor locale, instruirea pentru autorități) în ceea ce privește recepția și procesul de integrare.

Cele mai multe dificultăți întâmpinate de migranți și refugiați pe parcursul integrării lor în România și în Constanța, sunt cauzate de bariera lingvistică. De asemenea, asistența medicală și educația rămân domeniile în care serviciile publice ar trebui îmbunătățite, pentru a oferi acces fără probleme migranților și refugiaților.

În general, pentru România și Constanța, respectiv pentru ruta Mării Negre, fenomenul imigraționist este încă nou și nu a devenit o situație care să ridice probleme și provocări majore, dar luând în considerare dinamica fenomenului imigraționist care are o evoluție imprevizibilă, este important să fim pregătiți pentru orice problemă sau risc care s-ar putea ivi.

Bibliografie

1. Alexe, I.; Păunescu, B. (coord.) și alții (2011): Studiu asupra fenomenului imigrației în România. Integrarea străinilor în societatea românească, Fundația Soros România
2. Alexe, I. (coord.) și alții (2010): Gestionarea benefică a imigrației în România, Fundația Soros România
3. Bilgili, Ö., Huddleston, Th., Joki, A., (2015). The Dynamics Integration Policies and Outcomes: A Synthesis of the Literature, Barcelona/ Brussels: CIDOB and MPG
4. Mc Kinsey Institute (2016). Europe's new refugees: a road map for better integration outcomes
5. Iacob, I (coord.) și alții, (2016). Raport privind percepția românilor despre criza refugiaților, Asociația Pro Democrația - Centrul National de Coordonare
6. Ingleby David (coord), Alexe, I, Leonescu, Ș, (2016), Country Report MIPEX Health Strand, IOM

Co-funded by
the European Union

Primăria
Municipiului Constanța

7. Iordache, A., Dimulescu, V., (2015). România și politicile în domeniul imigrației. Recomandări privind protecția drepturilor civile ale imigranților din România. București: Societatea Academică Română
8. IRES (2015), Percepții publice privind criza imigranților în Europa, București
9. Panainte, S. (coord) și alții, (2013): Redobândirea cetățeniei române: o politică ce capătă viziune?, Fundația Soros
10. Voicu, O. și alții (2013, 2014, 2015): Barometrul integrării imigranților I, II și III, Fundația pentru o Societate Deschisă, București.

Rapoarte, documente & web-site-uri

1. ***Analiza activității & Rapoartele anuale de activitate Autoritatea Națională pentru Cetățenie 2010 – 2015, Ministerul Justiției, București, 2016.
2. ***Rapoarte anuale de activitate Oficiul Român pentru Imigrări & Evaluarea activității Inspectoratul General pentru Imigrări (2007 – 2017) - <http://igi.mai.gov.ro/>
3. ***Programul Multi-Annual - Program 2008-2013 Fondul European de Integrare .
4. ***Comunicate de presă și note de informare Inspectoratul General pentru Imigrări (nr. 32 - 41)
5. ***Strategia Națională privind Imigrația 2015-2018
6. ***FRONTEX, <http://www.frontex.europa.eu/publications>
7. ***Migrant integration statistics - Eurostat www.ec.europa.eu/eurostat/
8. ***Institutul Național de Statistică, www.insse.ro
9. ***Rapoarte de Activitate ale Poliției de Frontieră (2016, 2017), <https://www.politiadefrontiera.ro/>
10. ***Garda de Coastă, Poliția de Frontieră – date și statistici.
11. *** UNHCR Romania <https://www.unhcr.org/ro/>

Co-funded by
the European Union

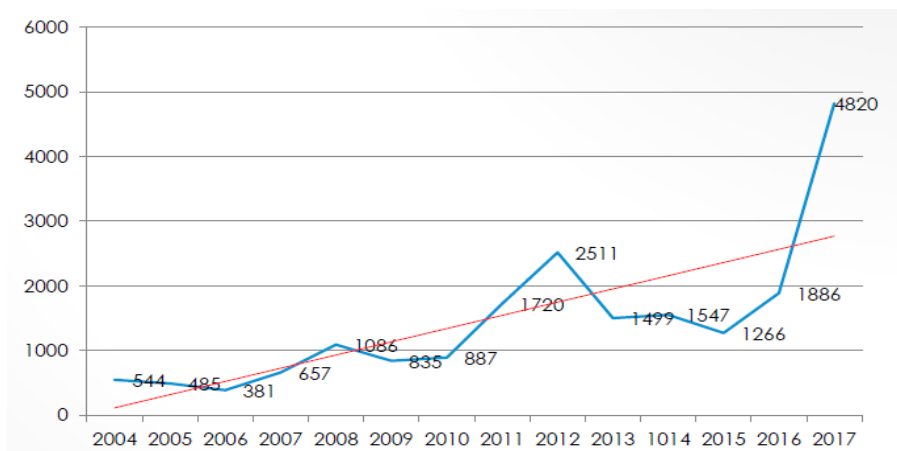

Primăria
Municipiului Constanța

Anexe

Figura 1. Evoluția aplicațiilor de azil în România între 2004 - 2017

Sursa: Inspectoratul General pentru Imigrări, 2017

Tabel 1. Distribuția imigranților pe județe de rezidență la 30.12.2016

ALBA	423	HARGHITA	96
ARAD	1211	HUNEDOARA	636
ARGES	923	IALOMITA	323
BACAU	1207	IASI	3776
BIHOR	1195	ILFOV	5938
BISTRITA-NASAUD	216	MARAMURES	828
BOTOSANI	368	MEHEDINTI	347
BRAILA	401	MURES	745
BRASOV	1141	NEAMT	676
BUCURESTI	22445	OLT	414
BUZAU	425	PRAHOVA	1304
CALARASI	255	SALAJ	142
CARAS-SEVERIN	392	SATU MARE	245
CLUJ	2545	SIBIU	772
CONSTANTA	3986	SUCEAVA	1236
COVASNA	96	TELEORMAN	227
DIMBOVITA	473	TIMIS	4058
DOLJ	1260	TULCEA	277
GALATI	1798	VASLUI	334
GIURGIU	502	VILCEA	378
GORJ	196	VRANCEA	528
IGI, IGI-DAI	8		

Sursa: Inspectoratul General pentru Imigrări, 2017

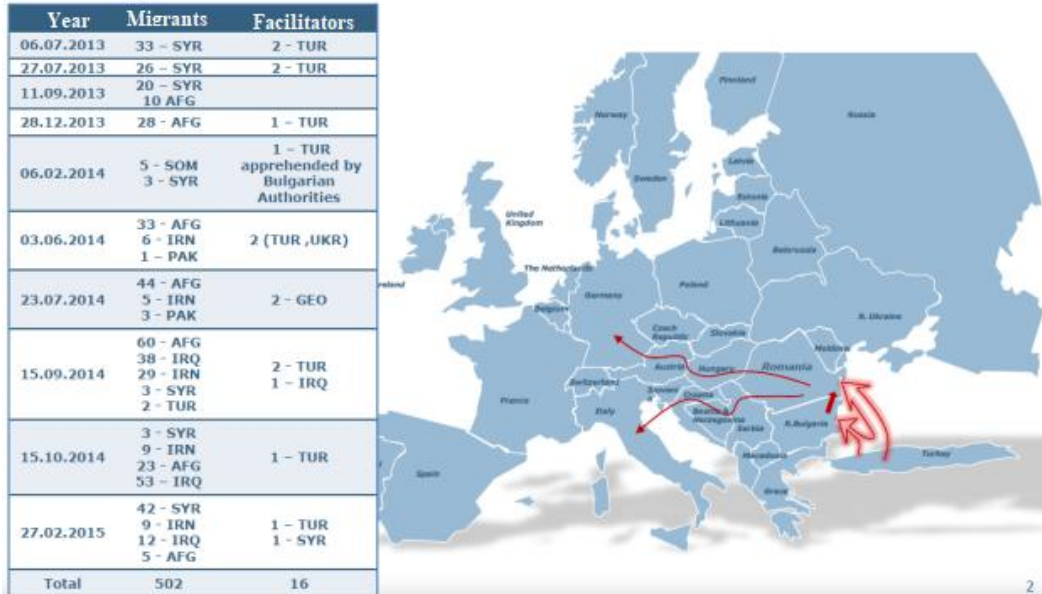

Co-funded by
the European Union

Primăria
Municipiului Constanța

Figura 3. Migrația la Marea Neagră
Overview 2013-2015

Sursa: Garda de Coastă – Poliția de Frontieră, 2018

Figura 4. Situația privind migrația ilegală la Marea Neagră 2017

Year	Name of the Boat	Persons			
		Facilitators	Migrants		
13.08.2017	EMEK1		2	1 Bulgaria	69
		1 Cipru		1 Iran	
21.08.2017	Boat without number	2	2 Turcia	68	66 Irak
					2 Iran
03.09.2017	ARIF BEY	2	1 Irak	85	75 Irak
			1 Siria		9 Iran
09.09.2017	DARDANELLES 2	1	1 Turcia	96	1 Algeria
					89 Irak
12.09.2017	RUYA1	3	1 Iran	154	7 Iran
			1 Irak		137 Irak
27.11.2017	ILAYDA 55	2	1 Turcia	65	16 Iran
					1 Maroc
					60 Irak
					3 Pakistan
					1 Siria
					1 Afganistan

Sursa: Garda de Coastă – Poliția de Frontieră, 2018

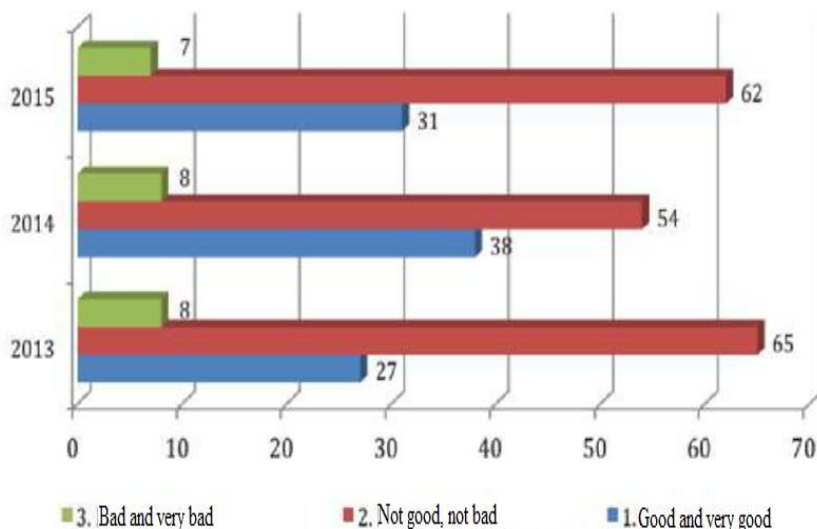
Co-funded by
the European Union

Primăria
Municipiului Constanța

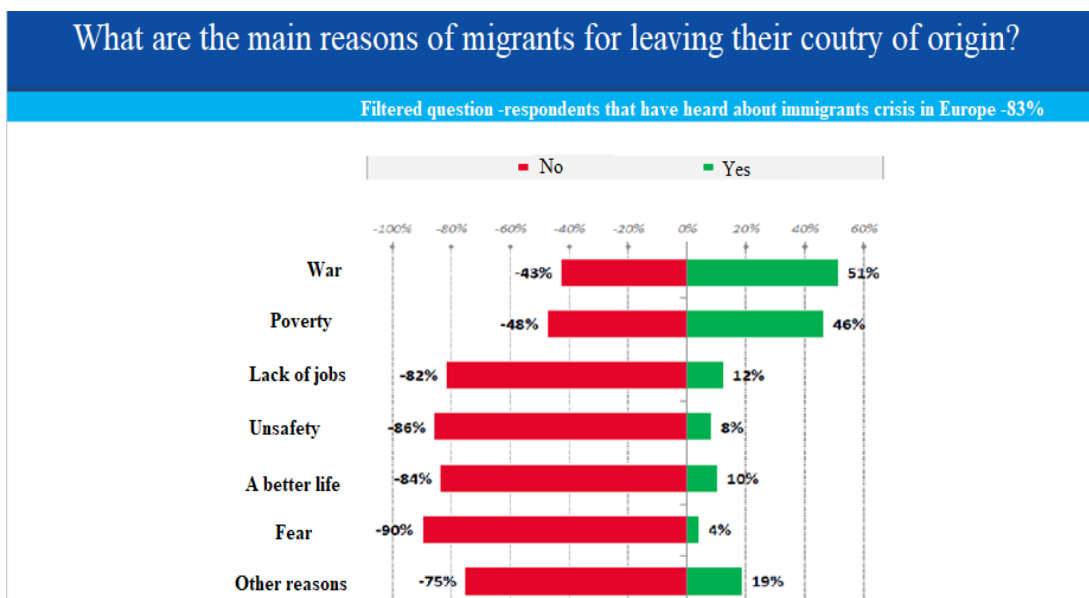

Figura 5. Opinia publică generală privind imigrații 2013-2014-2015

Sursa: Barometrul Integrării Imigraților 2015

Figura 6. Opinia publică despre care sunt principalele cauze pentru care imigrații își părăsesc țara de origine

Sursa: Criza imigraților în Europa – Percepția publică a românilor, IRES, 2015

Co-funded by the European Union

Primăria Municipiului Constanța

Tabel 2. Dinamica dosarelor înregistrate și analizate 2010 – 2015

Year	Number of registered dossiers	Number of analysed dossiers	Percentage % of registered / analysed dossiers
2010	96.695	57.349	59.3%
2011	102.719	72.384	70.4%
2012	89.033	76.178	85.5%
2013	53.181	79.680	149.8%
2014	21.987	70.947	322.6%
2015	81.531	50.351	61.7%
Total	445.146	406.889	91.4%

Sursa: Autoritatea Națională pentru Cetățenie, 2016

Figura 7. Cazuri de migrație la Marea Neagră în 2017

• Around 02.00 in the morning, they were transported on board boat RUYA 1, before boarding, some of the migrants paying different amounts money to some Turkish citizens. În data de 10.09.2017 migranții au fost aduși cu microbuze din Istanbul, călătorie care a durat aproape o oră, au fost lăsați într-o zonă împădurită cu deschidere la Marea Neagră. În jurul orei 02.00 dimineața, aceștia au fost imbarcați la bordul navei RUYA 1, migranții au plătit diferite sume de bani către mai mulți cetățeni turci.

• Ca să ajungă în România, migranții au plătit sume cuprinse între 2,300 euro/persona și \$20,000/familie, direct către facilitatori sau prin sistemul de credit „hawala”

Sursa: Garda de Coastă, Poliția de Frontieră

Co-funded by
the European Union

Primăria
Municipiului Constanța

Studiu de Caz 1 –Trei persoane, investigate pentru că au adus 154 de migranți pe Marea Neagră

În data de 12.09.2017, polițiștii de frontieră din cadrul Gărzii de Coastă au detectat pe Marea Neagră la aproximativ 32 de mile nautice în partea de Est a Midiei, o navă care avea la bord în jur de 150 de persoane, și care se îndrepta către apele teritoriale ale României.

Datorită vremii nefavorabile, vânt puternic și valuri mari, nava plutea în derivă și a cerut ajutor prin sistemul de radio. Poliția de frontieră română împreună cu o navă civilă de pe o platformă petrolieră situată în apropiere au acționat conform procedurilor internaționale și au lansat operațiunea SAR (salvare a vieții omenești) pentru acordarea de asistență și suport, în cele din urmă barca fiind remorcată și adusă în portul Midia.

În timpul audierilor, polițiștii de frontieră au stabilit că la bordul navei se afla un număr de 154 de irakieni și iranieni (61 de copii și 91 de adulți: 61 de bărbați și 30 de femei) care intenționau să ajungă în țara noastră. Printre aceștia au fost descoperiți și 3 traficanți (un irakian, un iranian și un cetățean turc) cărora li s-au adus mai multe acuzații și au fost aduși în fața Curții cu propunerea de arestare preventivă

Studiu de caz 2 – Intervenție dificilă pe Marea Neagră

În noaptea de 27 spre 28 noiembrie 2017, navele Poliției de Frontieră Române împreună cu două ambarcațiuni ale Agenției Române de Salvare a Vieții Omenesti pe Mare au acționat pentru salvarea și aducerea în siguranță, în Portul Constanța, a peste 60 de persoane aflate la bordul ambarcațiunii ILAYDA 55. Pescadorul a fost adus în siguranță în port, în condiții de vreme nefavorabilă, iar persoanele au fost debarcate.

După evaluarea preliminară a stării de sănătate a acestora și acordarea de asistență medicală de specialitate, s-au derulat procedurile specifice în astfel de situații, constând în activități de triere și identificare a celor în cauză. În total au fost identificate 67 de persoane, care au declarat că sunt

Co-funded by
the European Union

Primăria
Municipiului Constanța

cetățeni din Irak, Pakistan și Afganistan, din care 23 de copii, 11 femei și 33 de bărbați, care intenționau să ajungă în mod ilegal în țara noastră.

Pentru gestionarea evenimentului, alături de Garda de Coastă au participat în sistem integrat și reprezentanți ai următoarelor instituții: Instituția Prefectului Județului Constanța, Inspectoratul de Poliție al Județului Constanța, Serviciul de Poliție Transporturi Maritime, Inspectoratul de Jandarmi Județean Constanța, Gruparea de Jandarmi Mobilă „Tomis” Constanța, Inspectoratul pentru Situații de Urgență „Dobrogea” Constanța, Inspectoratul General pentru Imigrări, Direcția de Sănătate Publică Constanța, Serviciul de Ambulanță Județean Constanța, Agenția Română de Salvare a Vieții Omenești pe Mare, Autoritatea Navală Română - M.R.C.C și Consiliul Județean Constanța.

Fotografiile și filmările video din timpul intervenției puteți urmări la adresa:

<https://www.politiadefrontiera.ro/ro/garda-de-coasta/i-interventie-dificila-pe-marea-neagra-11072.html>

Co-funded by
the European Union

Primăria
Municipiului Constanța

